

Шлях Моладзі

Ślach Moładzi

...„Падыймайся з нізін, сакаліна сям'я,
Над крыжамі бацькоў, над нягсдамі!
Занімай, Беларусь маладая мая,
Свой пачэсны пасад між народамі.”

ЯНКА КУПАЛА.

Cennyja premii dla akuratnych padpiščykaŭ „Šlachu Moładzi”!

Niabyvaŭaja akazija zusim darma vyjhrać hadzińnik, sekatar, naży da ščapleńnia dreŭ, cennyja knižki i inš. rečy.

Administracyja „Šlachu Moładzi“ pastanaviła sioleta vosieńniu raździalić miž akuratnych swaich padpiščykaŭ premii za ichniuju dbajnaść. Premii buduć padzieleny darohajlosavańnia, da jakoha buduć dapuščany tolki tyja padpiščyki, katoryja aplatili, abo jašče aplatiać padpisku na „Šlach Moładzi“ za hety sioletni 1937 h. (usiaho tolki dva zlotyja).

Śpis haŭańniejšych premijaŭ:

1. Dobry hadzińnik na ruku
2. Sekatar (požnicy da abrazańnia halinak dreŭ).
3. 2 naży da ščapleńnia dreŭ.
4. „Гісторыя (Беларускай) Крыўскай Кнігі“ В. Ластоўскага, якая ў прадажы каштуе 10 зл.
5. „Пчолы“ — кніга аб пчалаводстве Пачопкі.
6. „Гісторыя Беларускай Літаратуры“ М. Гарэцкага.
7. „Геаграфія Беларусі“ Смоліча.
8. „Хрыстаматыя Беларускай літаратуры“ Дварчаніна.
9. Нрамафонная плітка з беларускім народным танцам «Lavonicha» i z piešniaj „A u lesie, lesie“ ў выканаьні стаўнага tenara М. Zabejdy-Sumickaha.
10. Partret беларускага паэта М. Bahdanoviča.

Dyk chto choča być u liku dapuščanych da losavańnia premijaŭ, niachaj zaraz pastarajecca aplatiać padpisku. Chto-ž padpiski nie aplatiać, toj nia budzie pryjmać udziełu ў losavańni i tamu vysylka „Šlachu Moładzi“ budzie strymana!

Treba pamiaćać, što svaja presa, svaje časapisy, najlepš baroniać i infarmujuć. Tamu, bielarusy pavinny padtrymlivać svaju presu i pašyrać jaje, zdabyvajučy novych padpiščykaŭ. Bielaruskaja moładź pavinna pieradusim vypisvać i pašyrać „ŠLACH MOŁADZI”!

Administracyja „Šlachu Moładzi.”

„Шлях Моладзі”

ІЛЮСТРАВАНЫ ЧАСАПІС БЕЛАРУСКАЕ МОЛАДЗІ.
Выходзіць: 1-га і 15-га кожнага месяца.

Падпіска на 1 месяц 30 гр.; на 3 месяцы 75 гр., на паўгода—1.50 зл.,
на цэлы год — 2 зл. і 50 гр.
Заграніцу—ўдвая даражэй.

ЦЭНЫ АБВЕСТАК: $\frac{1}{4}$ бачына 50 зл., $\frac{1}{2}$ —25 зл., $\frac{1}{4}$ —15 зл., $\frac{1}{8}$ —8 зл.

Адрыс Рэдакцыі: Вільня (Wilno), Завальная вуліца № 1—2.
(ul. Zawalna 1—2).

Шлях Моладзі

ІЛЮСТРАВАНЫ ЧАСАПІС БЕЛАРУСКАЙ МОЛАДЗІ

Год IX.

Вільня, 15 Верасьня 1937 г.

№ 10 (109).

— НАША НЕСПАДЗЕЎКА —

„Шлях Моладзі“ будзе выходзіць два разы ў месяц.

Ужо мінула тры месяцы, як мы абяцалі нашым падпішчыкам неспадзеўку. Прызнаемся адразу і шчыра, што хоць прыгатаўляліся мы да гэтага больш як тры месяцы, датрымаць нам свайго абяцання цяжка. Але выданы падпішчыкам вэксалі хочам выкупіць і сказанае слова датрымаць. — Неспадзеўкай гэтай будзе тое: што ад месяца верасьня 1937 году пачынаем выдаваць «ШЛЯХ МОЛАДЗІ» ДВА РАЗЫ Ў МЕСЯЦ. Як доўга зможам гэта рабіць, цяжка сказаць, бо развіццё часапісу залежыць ня толькі ад выдавецтва і рэдакцыі, але таксама і ад акуратнасці падпішчыкаў. Дзеля гэтага павінны быць супольныя натугі.

Нашым намерам ёсць ня толькі выдаваць „Шлях Моладзі“ два разы ў месяц, але нават і часцей. Нашым намерам ёсць так-жа ня толькі выдаваць яго аб'ёмам 16-ці, але — 24 ма бачынамі, з спецыяльным аддзелам самаасветы; і каб „Шлях Моладзі“ быў ня толькі *жывой цікавай газэткай*, але каб хоць да некаторай меры *замяняў родную школу і памагаў моладзі здабываць асвету*.

Далёкія гэта бязумоўна пляны і мэты, але да іх будзем ісьці і ўсімі сіламі будзем старацца іх асягнуць. І асягнем іх напэўна, калі да гэтага прыложыць руку кожны малады Беларус. Калі ўся моладзь будзе старацца выпісваць „Шлях Моладзі“, акуратна за яго плаціць падпіску і пашыраць, здабываючы новых падпішчыкаў. Рабіць гэта, пры добрай ахвоце, можа кожны. Бо падпіска на „Шлях Моладзі“ ня высокая, і ад месяца верасьня 1937 году будзе каштаваць усяго 2 зл. і 50 гр. на цэлы год. Пры тым кожны год, сярод акуратных падпішчыкаў „Шляху Мол.“ будуць разлёсаваныя цэнныя прэміі. Старыя падпішчыкі, якія аплацілі падпіску за цэлы 1937 г., ня глядзячы на тое што часапіс будзе ім прыходзіць часцей, ад дадатковае за гэта платы звальняюцца. Апрача таго для ўсіх, хто будзе аплачваць належнасьць за „Шл. Мол.“ за 1938 год да канца 1937 г. — падпіска за цэлы год будзе каштаваць толькі 2 зл.

З прыёмнасцю можам адцеміць, што падпіска на „Шлях Мол.“ сёлета, у параўнаньні з мін. годам, павялічылася больш як у два разы, аднак гэта яшчэ ня можа поўнасьцю пакрыць усіх расходаў выдаваньня „Шляху Моладзі“ і большасьць цяжару далей нясуць [тры] [друкары].

Дзеля гэтага яшчэ раз просім усіх аплачваць падпіску як найакуратней, пашыраць «Шлях Моладзі» сярод сваіх знаёмых, прысылаць адрасы для высылкі пробных нумароў, а тых, што могуць пісаць — карэспандэнцыі, артыкулы і іншыя матарыялы.

Супольнымі сіламі, супольнымі натугамі будзем працаваць для дабра Беларускага Народу, для яго поўнага адраджэньня і сьвятлейшай будучыні...
ВЫДАВЕЦТВА.

Беларуская праваслаўная моладзь і Царква

Беларуская праваслаўная моладзь, бяручы агулам, супроць Царквы і Яе Хрыстовае навукі нэгатыўна і варожа не настроена; нэгатыўна настроена моладзь фактычна толькі да духавенства і ягонай, сказаў-бы, клерыкальна-буржуазнай палітыкі. Гэтая супярэчнасць прымае характар клясавай варожасці і расшыраецца да такіх размераў, што ў вачох духавенства моладзь становіцца бязбожнай і варожай Царкве, а ў вачох моладзі — Царква, гэта выдумка духавенства дзеля ўтрымання народу ў паслушнасці сільнейшым і пануючым гэтага сьвету.

У сапраўднасці мыляецца як адна старана — кроўна чужое, вельмі часта, нашай моладзі духавенства, так і другая — беларуская моладзь.

Разглядаючы гэнае ненармальнае зьявішча паўстае пытаньне: якая глыбейшая прычына гэткай варожасці моладзі да духавенства і што трэба зрабіць, каб гэную варожасць замяніць натуральнай прыязняй?

Вось-жа першай прычынай гэтай варожасці ёсць тое, што ў царкоўным жыцці сярод беларускага насельніцтва духавенства падтрымлівае, бадай, усё чужое і не дапускае беларускага. Відаць гэта як з пропаведзяў і з навучання рэлігіі ў школах, а нават апошнім часам і ў літургіі.

Дык дзеля таго, каб варожасць беларускай моладзі да духавенства замяніць натуральнай прыязняй — трэба наўперэд паставіць у нас царкоўную справу на натуральны грунт; трэба яе чужацкі воблік замяніць воблікам беларускім і перадаць кіраўніцтва царкоўна-рэлігійным

жыццём сярод беларусаў духавенству зродненаму крывёй і духам з беларускім народам.

Рэлігія гэта ня „опіум для народа“, але духовая патрэба кожнага чалавека. І беларуская моладзь, асабліва маладая беларуская інтэлігенцыя на справу рэлігійную, на справу Праваслаўнае Царквы павінна зьвярнуць увагу ня з гледзішча партыйнага доктрынарства, але з гледзішча агульна народнага і яго найгаляўнейшых патрэбаў.

Выступаць супроць прыроднага права, супроць рэлігіі — гэта бязглуздзе. Гэта роўназначна з тым, што йсці супроць самога сябе, сабе ілгаць, самога сябе ашуківаць; самага сябе гвалціць, зьдзекавацца і г. д.

Ня ілжэмо-ж тады самі сабе, што мы будучы няпрыхільна настроены да чужога нам кроўна і духова клеру, зьяўляемся бязбожнікамі і антыцаркоўнікамі, тады калі фактычна трымаем ся царкоўна-рэлігійнай традыцыі, фармальна да Царквы належым і гэтай прыналежнасцяй даражым.

Пры гэтым трэба так-жа сьцьвердзіць незапярэчаны факт, што царкоўна-рэлігійны інстынкт, калі ня сьведама, дык падсьведама і калі не фармальна, дык фактычна аб'ядняе ўсіх праваслаўных беларусаў. І дзеля гэтага беларуская моладзь ня можа йсці шляхам разбурання царкоўна-рэлігійнага жыцця, а павінна йсці па лініі народнага аб'яднання, а гэтым самым і шляхам царкоўна-рэлігійнага будаўніцтва ў народзе.

Беларуская моладзь на царкоўным пагосьце павінна заняць месца актыўных перадавікоў. — Даволі ўжо гуляць у „бязбож-

ніцтва!“ Трэба ўзяцца за позы-
тыўную працу, як дзеля пазнань-
ня Бога — Праўды, Красы, Spra-
вядлівасці, так дзеля затама-
ваньня крыніцаў, з якіх выплы-
ваў і выплывае чужацкі дух.

Словам, адным з найгалаў-
нейшых заданняў беларускае
праваслаўнае моладзі ёсць —
праца дзеля змены ненатураль-

нага чужацкага вобліку Царквы
сярод Беларускага Народу на
натуральны воблік беларускі. На
гэтым шляху моладзь павінна
спаткацца з родным духавенствам
і даканаць гэта, а адначасна дзе-
ля добра народна-рэлігійнае спра-
вы трэба ўнормалізаваць суад-
носіны між моладззяй і духавен-
ствам.

Мірон Асташчык.

Максім Танк

КАЛІ НА ПОЛІ

Калі на полі глуха, пуста
і ночы выбеляць траву,
разсыплюць хмары з сініх хустак
дажджоў сьцюдзёную жарству;

і калі неба пашарэе,
васеньні востры сухавей
ў імгле сьпявае адзісею
з крылатым табарам гусей, —
люблю стаяць пад цяглай соснай,
пад мачтай быццам залатой,
і плыць туды, дзе дрэмлюць вёсны, —
плыве і Край ўвесь за табой.

7.IX.37

Міхась Машара

* * *

Цёмнаю грываі на ўзгорках,
дрэміць над возерам гай.
Выплыла першая зорка,
дзень перажыты — бывай!

Вечар сівой палатнінай
тчэ туманы над вадой.
Нізка спусціўшы чупрыны,
шэпчацца ліпы з травой.

Ціха...

ні песьні, ні гукаў..
сад мой заснуўшы маўчыць.
Хочыцца выцягнуць рукі
і ціха маліцца начы.

Сэрцам маліцца да зораў,
сны каб саткалі сьвятлей,
і за вялікае гора,
бедных, бяздомных людзей.

Вісяты, Ліпень 37 г.

Da vytokaŭ biełaruskaha adradžeńnia

(Praciah, hl. „Šlach Moladzi“ № 9 (108).

M. Babroŭski.

Michaś Babroŭski radziŭsia 8.XI. 1784 h. u Vulcy, na Padlašy (daŭn. Padlaskaje vaj), dzie jaho bačka byŭ unijackim probrarščam. Vučyŭsia špiarša ŭ Kłaščelach, pav. Bielski, u unijackaj parafijalnaj škole, tady ŭ Drahičynie ŭ Pijaraŭ (1797—1803), dalej u dziaržaŭnaj pruskaj himnazii ŭ Bielastoku (1803—1806). Pa skančeńni himnazii, nia mohučy z niedastačy srodkaŭ pajści na vyšejšyja navuki, M. Babroŭski davaŭ pryvatna lekcyi i sam vučyŭsia pryvatna.

Ŭ 1808 h. dostaŭsia ŭ Hałoŭnuju Seminaryju pry Vilenskim Universityecie, jakuju skončyŭ u 1812 h. z tytułam mahistra teolohii. Tam drużyŭ jon z sakratarom universytetu, litoŭcam Kaz. Kontrymam, znaŭcam uschodnich movaŭ. Ŭ 1813-14 h. studjavaŭ prava, hebrajski i italijanskija jazyki i atrymaŭ tytuł mahistra prava. Vakacyi pravodziŭ na Padlašy, adviedvajučy časta manastyr u Suprašli i robiačy tam navukovyja razviedki. I ŭžo tady natrapiŭ jon na ślady slavianskaj (biełaruskaj) Zabłudaušskaj drukarni, jakuju ŭ 1568 h. załażyŭ Ryhor Chadkievič, a tak-ža na ślady maskoŭskich drukaroŭ Ivana Fiodorova i Cimafieja Mścislaŭca (biełarusaŭ), jakija, vyhanyja z Maskvy ŭ 1564 h., znajšli prypynišča ŭ Zabłudavie i tut vydrukavali niekalki siańnia ŭžo duža redkich slavianskich knižak. Babroŭski apisaŭ losy hetych drukaroŭ i ich druk i zabłudaušskija i inšyja.

Ad 1814 da 1817 h. M. Babroŭski ŭžo dacentam i vykładaŭ ŭ Vilenskim universityecie śv. Pisańnie, teolohiju maralnaju i palityčnyja navuki. Ŭ 1815 h. pašviačany na unijackaha śviaščeńnika. Ŭ 1816 h. vykładaŭ tak-ža i ŭ Hałoŭnaj Se-

minaryi i byŭ naznačany siabram unijackaj mitrapalickaj kansystoryi ŭ Vilni. Ŭ 1817 h. naznačajecca kanonikam Bierašciejskim. Svaimi zdolnaściami žviarnuŭ jon na siabie ŭvahu universytetu i byŭ vyslany zahranicu, kab tam studjavaŭ śv. Pisańnie, a tak-ža kab studjavaŭ movy ŭschodnija ahułam i movy słavianskija, da jakich mieŭ vialiki nachil. Studvjam hetym Babroŭski addavaŭsia zahranicaj piac hadoŭ (1817—1822).

Zahranicaj pabyvaŭ uva ŭsich bolšych kulturnych centrach i zapaznaŭsia z usimi slaŭnymi tady vučonymi filolohami-ŭschodnikami. Da 1819 h. byŭ u Vienie, dzie zapaznaŭsia z vučonymi slavistami: Kopitarem, Dobroŭskim, Hankaj i Jungmanam (čechi). Ŭ 1819 h. pačaŭ padarož pa slavianskich ziemlach. Adviedaŭ Čechiju, Maraviju, Krainu, Chorvacyju. Pracavaŭ u biblijatekach; u Prazie, Velehradzie, Lublanie, Raguzie, Dubroŭniku. Pašla pieraječaŭ u Italiju. Adviedaŭ: Venecyju, Boloniju, Florencyju i Rym, dzie ŭ Vatykanskaj biblijatecy, karystajučy z vietlivašci vučonaŭ kardynała Angelo Mai, apracavaŭ śpis najstarejšych slavianskich rukapisaŭ i drukau. Hety śpis dyrektor Vatykanskaj biblijateki toj-ža kard. Mai źmiaściŭ u svaim vydaviectvie: Nova Collectio Veterum Patrum t. V, pad nazovom: „Codices Slavici Bibliothecae Vaticanae”, horača za hetu pracu dziakujučy Babroŭskamu.

Ŭ vyniku svaich studyjaŭ M. Babroŭski staŭsia slaŭnym vučonym biblistym i orjentalistym. Znaŭ movy: hreckuju, łacinskiju, hebrajskuju, chaldejskuju, syryjskuju i arabskuju, nie havoračy ŭžo ab hruntoŭnym znāni movaŭ žyvych:

francuskaj, niemieckaj, italijanskaj, anhielskaj. Byŭ tak-ža vučonym sławistam ahułam i wialikim znaŭcam mowy bielaruskaj i stara-sławianskaj.

Viarnuŭšysia ŭ Wilniu, M. Babroŭski byŭ naznačany tut nadzwyčajnym profesaram św. Pisaŭnia. Jak navukovaja siła, byŭ adnym z wydatnych. Aprača profesury, časta hawaryŭ kazaŭni pa vilenskich cerkvach-kaściołach, da čaho mieŭ wialikuju achvotu i talent.

M. Babroŭski.

5.VII.1823 h. M. Babroŭski atrymaŭ u Vilenskim Uniwersytecie daktarat teologii i byŭ naznačany ŭžo zwyčajnym profesaram hetaha-ž universytetu. Budučy profesaram, M. B. kirawaŭ bielaruskim hurtkom i zbiraŭ roznyja biel. mataryaly.

U 1824 h. ŭ navukovym razhonie Babroŭskaha nastupaje pieraryŭ: jon byŭ pažbaŭleny profesury. U hetym časio byli wiedamyja zamieški studenckaj moładzi (filomaty i filarety). Da sprawy moładzi byli zamiešanyja i papularnyja siarod jaje i joj spryjajučyja profesary — z palakoŭ Lelevel, Gołuchoŭski i inš., a z bielarusau — M. Babroŭski, Daniłovič i inš.

M. Babroŭski byŭ bielarusam. Jon krepka byŭ zwiязany z bielaruskaj narodnaściao, vystupaŭ prociŭ łacinki a stajaŭ za kirylicu. Spryjaŭ filareckaj i filomackaj mo-

ładzi, jakaja ŭ značajnaja častcy byla bielaruskaj, z unijataŭ i jakaja ahułam byla z bielaruskaj społščanaj šlachty, znała bielaruskuju mowu i zajmala sia studyjami nad minuŭščynaj i movaj bielaruskaha narodu, čaho sam M. B. byŭ vydatnym vučonym dašledčykam.

Tut treba adciemić, što z radoŭ filomataŭ i filaretaŭ vyjšli: wiedamy bielaruski paet, siabra Adama Mickieviča, Jan Čečat, rodam z Viciebsčyny (1797—1847), i da siul zusim badaj niawiedamy bielaruski dziejač i paet Francišak Savič, jakija za svaju dziejnaśc na bielaruskaj adradženskaj nivio ciarpieli na Sybiry.

U hetym-ža časio pačaŭ pracavać na bielaruskaj nivio piśmieŭnik i ččaśnik polskaha paŭstaŭnia ŭ 1831 h Aleksandar Rypinski, šlachcic z Dzisienščyny.

* * *

Pažbaŭleny universyteckaj katedry, M. Babroŭski byŭ vysłany ŭ manastyr u Žyrovicy kala Słonima i trymany byŭ tam pad nadzoram. U 1826 h. carskaja łaska viarnuła adnak jaho jznoŭ na vilenskuju katedru.

U 1832 h. Vilenski Uniwersytet byŭ začynienny. Astala sia Haloŭnaja Seminaryja, kudy M. B. i pierajšoŭ vučyc. Ale chutka, u 1833 h. i heta Seminaryja byla skasavana i Babroŭski ŭ sile vieku, majučy 49 h., byŭ pry mušany z profesuraj razstacca nazaŭsiody. Duchoŭnyja ŭłady naznačyli jaho na... probaršča ŭ šeraševa (Pružanski pav.), dzie jon i astaŭsia da kanca žycia, pry niaŭšy ŭ 1837 h. pravasłaŭje.

Da svaich parachvijan Babroŭski byŭ dastupny i dobry što niadzieli i šviata hawaryŭ kazaŭni zaŭsiody pabielarusku.

Pamior Michał Babroŭski ad chalery 21.IX.1848, majučy 64 hady Cełaje žycio ad moładaści da śmierci byŭ jon całkom zrośšysia z losam bielaruskaha narodu.

Bahatuju i cennuju svaju biblijateku Babroŭski pradaŭ sam, budučy ũ ciażkim matarjalnym pałažeńni, a pracy ũ rukapisach, niekatoryja hatovyja da druku i ũsia-kija inšyja papiery častkova byli paraščiahvany znajomymi susiedźmi i pryjacielami, a častkova byli spakavany ũ miašok i adastanyja pravastaŭnamu jepiskapu J. Siemašcy, jaki niščačy unijackija biełaruskija zabytki, nadta mahčyma, što žniščyŭ i hetyja. U vyniku ũsiaho hetaha, pracy M. B. asabliva niedrukavanyja i datyčačyja biełarusaviedy, abo pahinuli, abo paraskidany pa roznych biblijatekach krajovych i zahrańnych.

Miž inšym, Babroŭskamu pry-pisvajuć aŭtorstva biełaruskaj ka-techizmoŭki, vydanaj u 1835 h. p. n.: „*Krótkie zebranie nauki chrześcijańskiej dla wieśniaków mówiących językiem po'lsko-ruskim wyznania rzymsko-katolickiego*“.

**

M Babroŭski, jak raniej my ũžo pisali, taksama jak i Mahnušeŭski z Paŭlukom Bachrymam, pryčyniŭsia da vytokaŭ i pačatkaŭ biełaruskaha nacynjalaha adradžeńnia. Pašla ich na biełaruskaj adradženskaj nivic zjaŭlajecca: slaŭny pavadyr paŭstańnia ũ našym kraju ũ 1863 h. Kastuś Kalinoŭski, a dalej lhnat Hrynievicki, Adam Hurynovič, Franciś tahuševič, Prof. Branisłaŭ Epimach Šypila i cełaja plejada inšych viernych synoŭ Bielarusi, jakija budzili biełaruskim narodem da pracy i zmahańnia za lepšuju dolu i volu. Praca ich nie pajšla na marna. Bielaruskim narodem ażyŭ, zbudziŭsia z viakavaha snu i šparkimi krokami jdzie da lepšaj, šviatelejšaj budućyni. Jahu nihto ũžo nie ũsanić, nihto nia zlomić — **Jon budzie żyć!**

(Kaniec).

jn.

Kali budzie hatovy pamiatnik A. Levickamu

Pryhatavaŭčyja raboty da budovy pamiatnika našamu slaŭnamu paetu i pišmieńniku Antonu Levickamu — Jadvihinu Š., jak my pisali, daŭno ũžo byli raspachať. Ciapier-ža adbyvajucca raboty kamieniarskija. Pamiatnik vykonvaje adna z najstarejšych mastackich reźbiarska-kamieniarskich firmaŭ u Vilni: A. Baranoŭskaja. Hatovy pamiatnik budzie i pastaŭleny na mahile paety na Rossach da 15 kastryčnika sioleta Budzie jon vykanany z miascovaha šeraha hranitu ũ formie obeliska, vyšynioj da 2 z paŭavinaju metraŭ.

Dalej na pamiatnik Antonu Lavickamu ũ Vilni achviaravali: ks. K. B. 1,50 zł., Kiłdanovič Zyh. 50 hr., V. S—man z Łatvii 5 zł., St. Naruševič 50 hr., M. i V. Vojtenki 1 zł., A. Š. 1 zł., J. Paźniak 2 zł., V. Aŭpaka 1 zł., T. Ivanoŭski 50 hr., Vł. Bryleŭski 1 zł., J. D—ki 1 zł.

Sabranych dasiul hrošaŭ budzie adnak jašče mała na pakryćcio ũsich koštaŭ budovy pamiatnika i dzieła hetaha zmušany my jašče raz žviarnucca z zaklikam da ũsich Bielarusaŭ: chto žadaje, kab mahiła slaŭnaha biełaruskaha pišmieńnika i dziejača Antona Levickaha mieła naleźny vyhlad, niachaj nieadkładna zložyć na hetu metu achviaru. Chto kolki moža, bo koźnaja, choć-by i małaja, achviara budzie pomačču i maje vialikaje hramadzkaŭe značeńnie. Składki prosim slać na naša redakcyjnaje konta, z zaznačeńnie „Na pamiatnik Jadvihinu Š.“

Usim achviaradaŭcam ščyruju padziaku składaje

Red. Kolehija „šlachu Moładzi“.

Jašče ab braterstvie

„Młoda Polska“ — orhan „Zwiazku Młodej Polski“, u № 2 za viera-sieñ 1937 h., dajučy ahlad № 7 (106) „Šlachu Moładzi“, miž inšym, piša: „...Chočam zapeñnić redakcyju „Šlachu Moładzi“, što „Zwiazek Młodej Polski“, katory abjednaje celaje maładoje pakaleñnie, adnosna slavijskich narodaŭ u Polščy haduje braterskija pačući. Nia jošć heta tolki pačući: pavodle nas slavijskija mienšašci majuć roñnyja palityčnyja pravy ŭ Polščy, jak i Palaki i roñnuju adkaznašć“...

...„Polšć budzie krajem spraviadli-vaści. Da ukrainskaha i bielarskaha na-rodu zvaročvajemsia nie pa pomač, a pa supolnaje dziejañnie ŭ supolnaj spravi-je i adkaznašć“...

Ŭsio heta sapraŭdy wielmi pry-žożyja słovy. braterstva, spraviadli-vašć — dobryja abjavy. Ale dzie, panowie, vašy čyny ŭ hetym kirun-ku? Čamu „Młoda Polska“, pišučy ab braterstvie i spraviadlivašci, ničoha nia űspomniła choć-by ab patrebie dla bielarskaŭ liceju u ich rodnej movie, na miesca źlikvida-vanych starejšych klasaŭ u bielaru-skaj himnazii ŭ Vilni? Liceju henaha damahałasia űsio bielaru-skaje hramadzianstva, ab im my pisali jakraz u űspomnienym № 7 „Šl. Moł.“, i jaho školnyja űłady dasiul nie adčynili. Dy što „Młoda Polska“ skaža ab prahramnaj pravovie dr. J. Kurkoŭskaha na zje-ździe OZN u Vilni, katoraha šefam jošć toj-ža pałk. Koc — kiraŭ-nik „Zwiazku Młodej Polski?“ — Dr. Kurkoŭski, jakoha horača vitali űsie prysutnyja na zjeździe, vira-zna damahaŭsia, kab: „ułady haspadarstviennyja ačyšcilisia ad ele-mentaŭ niapolskich“, kab „ziamlu pry pravodžañni ziamielnaj refor-my davać vyklučna asobam polskaj nacyjanalnašci“... „Heta jošć — ka-zaŭ jon — padstavy, katoryja vypy-vajuć z prahramy pałk. Koca i adna-časna najbolš lažać nam na sercy“...

„Młoda Polska“ adznačaŭe tak-ža, što my byccam „vielmi cha-łodnyja“ ŭ spravi-je polska-bielaru-

skich adnosinaŭ. Na heta adkazam moža być № 8 i 9 „Šlachu Moła-dzi“ z artykulam: „Z błudnaha koła polska-bielarskich adnosi-naŭ“. Nia našaja-ž chiba vina bu-dzie, što pałavina hetaha artykula da čytača nie dajšła.

Pašla sialanskaha strajku

Jak my űžo pisali ŭ № 9 „Šl. Moł.“, sioleta ű paŭdzionnych va-javodztvach Polščy „Stronnictwo Ludowe“ ad 15 da 25 žniñnia ładzila demanstracyjni sialanski strajk, ka-tory mieŭ vialikija raźmiery. Pašla strajku premjer uradu hien. Słavoj-Składkoŭski abviešciŭ kamunikat, z jakoha vidać, što sialanie ładzili strajk dzieła padtrymañnia svaich palityčnych damahañniaŭ. Pry tym zdaralisia byccam vypadki, što sia-lanie siłaj nie dapuskali davozu praduktaŭ u miesty, a navat ata-kavali addziely palicyi. U vyniku hetych atakaŭ 41 sielanin byŭ zabity i 34 ranienyja. Aprača ta-ho šmat jošć aryštavanych i pad-danych pad sud. Sialanski strajk asabliva napužaŭ abšarnikaŭ i nie-katoryja űžo dakazvajuć, što arhani-zatarami strajku byli kamunisty.

„Wici“ — orhan „Zwiazku Mło-dzieży Wiejskiej“ (maładych ludoŭ-caŭ) zakidy henyja rašuča adkidaje i ab pryčynach strajku piša, miž inšym, hetak:

„Damahalisia sialanie i damahajucca. Vy-nosili rezalucyi, pisali prošby, vysylali tele-hramy, uručali memoryjaty. Čekali adkazu — budučy ű hetym čakañni, jak redka chto ű Polščy, ciarplivyja. Adkaz nia prychodziŭ i nia prychodzić. ...Pastanavili zademan-stravać. ...Formu demanstracyi vybrali sialanie lehalnuju — šćvierzdiŭ heta tak-ža Haradzki Sud u šamotułach, katory su-dziačy ű pryšpiešanym paradku 15 ludoŭ-caŭ za strajkovuju akcyju, u matyvach prysudu skazaŭ, što strajkavać i nahavor-vać da strajku možna. Nia možna tolki zmušać da strajku hroźbaj“.

Strajkujučyja sialanie damahalisia miž inš., źmieny vybarnej ardynacyi i novych vybaraŭ u Sojm i Senat, dy cely rad inšych hramadzki-je i haspadarčyeh reformaŭ. j. n.

Vajna na Dalokim Ūschodzie razharajecca

Japonska-kitajskaja vajna z kožnym dniom što-raz bolš uzmaha-jecca i pavialičvajecca.

Japoncy, katoryja jašče nia tak dažno dumali, što niekalkima mocnymi i mietkimi ūdarami zmusiać Kitaj da paslušnaści, paspuškali nasy, napatkaŭšy silnyja adboi i adčuvajučy niazvyčajnuju zaŭziataść Kitajcaŭ. Adna z japon-skich hazet vyrazna navat piša, što vajna moža praciahnucca šmat hađoŭ i budzie vielmi ciažkoj probaj dla Japonii. I dzieła hetaha Japonija pačala pryhatavaŭni da vajny na daŭžejšy čas. Pry tym apirajecca jana hałoŭnym čynam na Niamieččynie, z katoraj jość u kankacii nia tolki ū spravach haspadarčych, ale i vajskovych.

Kitaj, vializarny i stary kraj, z 450 milijonami žycharoŭ, ad niapamiatnych časoŭ viadzie baracbu z roznymi najezdnikami. Byvaŭ užo jon nia raz i pad čužoŭ akupacyjaj, ale zaŭsiody jaje pašla škidaŭ i niaprošanych valadaroŭ vyhaniaŭ. Apošnimi časami asabliva mocna nadajedajuć Kitajcam Japoncy, jakija ūsimi silami, i ūsialakimi sposobami dy z roznych pryčyn lezuć u Kitaj i chočuć nia tolki zaviasći tam svaje paradki, jak časta havorać, ale pieradusim ciahnuć adtul čužoŭe dabro. Japoncy, biazumoŭna, lepš sarhanizavanyja i ūzbrojenyja, ale ich kolkasna daloka mienš, čymsia Kitajcaŭ, bo ūsiaho kala 70 milijonaŭ.

Ciapierašniaja vajna, raspačataja Japoncami, dla Kitaju vielmi nie na ruku i ū błaŭi čas, bo kraj hety sioleta jakraz pieražyvaŭ i pieražyvaje vialiki hoład, a ū dabavak da hetaha, niadaŭna nad Kitajem praniastlasia strašennaja bura — tajfun, jak i prynios vializarnyja straty — žniščyŭ mnoha budynkaŭ, pasievaŭ, i ū časie jaho zhinuła bolš 1000 asob.

Nia hledziačy na ūsie niaščacści, Kitajcy dajuć silny adpor Japoncam, šmat dzie ūžo pieramahajučy. Kitajcy, jak nikoli moža, zrazumieli ciažar čužoŭa jarma i z krykam: „ša-ša“, što značyc: bi, zabivaj — viaduć zaŭziatuju baracbu za kožnuju piadziu ziamli.

Maršaľ Čan-Kaj-Sek

Dzieła taho, što kitajskaja armija była dasiul nia nadta dobra ūzbrojena, dyk usie natuhi Kitajcaŭ škiravany ciapier na ūzbrajeŭnie i ahulna-narodnaje abjednaŭnie. U rady vajakaŭ stanoviacca nia tolki mužčyny, ale i ženčyny. Hałoŭnym pavadyrom Kitajcaŭ i kamanďieram kitajskaj armii jość slaŭny maršaľ Čan-Kaj-Sek. Cikava adciemić, što vielmi pavažnuju rol u Kitai adyhryvaje jahonaja žonka, katoraja navat pryjmaje ūčacście ū vajennych naradach. Ženčyna heta nia raz užo ūslaviłasia svajej pracaj dla Kitaju i ciapier umieła i naležna pracuje.

Na mory ū Kitajcaŭ pajavilisia „žyvyja torpedy“. Hetkaja torpeda vyhladaje na vializarny snarad, unutra katoraha siadzić čalaviek i pašla vystralu, i tučy kiruje im tak, kab papašći ū niepryjacielski karabiel. Jasna, pry razryvie torpedy, u pieršuju čarhu hinie toj chto ū joj siadzić. Da takich „žyvyh torpedaŭ“, Kitajcy byccam majuć masu achvotnikaŭ.

Najvialikšaj i najstrašniejšaj adnak torpedaj dla Japonii była vjestka ab tym, što Kitaj zaklučyŭ z Savietami dahavor ab nienapadañni, u kotorym jošč byccam tajnyja punkty ab supolnaj pomačy na vypadak vajny. I ŭžo chodzjać čutki, što Saviety pamahajuć Kitajcam i byccam navat kamanazier savieckaj armii ŭ Sybiry marša! Bluchier z svaim vojskam znachodzicca dzieści niedaloka Kitaju. Nacyjanalnaj kitajskaj armii pamahaje tak-ža dobra ŭzbrojenaja kamunistyčnaja armija z

rabieli. Da hetaha adnak, zdajecca, nia dojdzie, bo faktyčna ŭsie vajny bajacca, a asabliva-ž Anhlija, kotoraja byccam nia jošč jašče naležna ŭzbrojena.

Na Dalokim Ŭschodzie, zusim mahčyma, što vajna patryvaje doŭha. Japonii buduć pamahać Niemcy, Italija, a Kitaju kamunisty. Tam moža być štoś padobna ha jak u Hišpanii, tolki z toj różnicaj, što kali ŭ Hišpanii majuć bolš šansaŭ na pieramohu pačynalniki čatniaj vajny — paŭstancy, to na Dalokim Ŭschodzie — Kitajcy, ŭ na

Kitajskija studentki z Univerzitetu ŭ Sanhaju, prachodzjać vajs-kovyja čvičeñni i vučacca stralać, kab mahčy ŭsiebakova baranić svaju bačkaŭščynu ad varožaha čužynca.

paŭdzionnych pravincyjaŭ savieckaha Kitaju. Armija heta paddałasia pad kamandu Čan-Kaj-šeka i prysiahnuła zmahacca z Japonijaj za celaść Kitaju.

Pašla hetaha, a tak-ža dziela taho, što ŭ Kitaju častkova kryžujucca intaresy Zlučanych štataŭ Paŭnočnaje Ameryki, Anhlii, a navat Francyi i Italii paŭstaje pytañnie, ci z vajny na Dalokim Ŭschodzie nia vybuchnie novaja sušvietnaja vajna, tymbolš, što Japoncy ciazka ranili ŭ Šanhaj anhlijskaha ambasadara i byŭ ŭžo zbombardavany amerykanski ka-

katorych napali Japoncy i katoryja vajny nie žadajuć.

Vajna na Dalokim Ŭschodzie moža navat adciahnuć maru novaje sušvietnaje vajny, da jakoje ŭsie haspadarstvy pryhataŭlajucca, na dalejšy čas. Bo haloŭnyja zabijaki: Niamieččyna i Italija, pamahajučy Japonii, aslabiacca.

Apošnija telehramy z Kitaju paviedamlajuć, što Kitajcy nie paddajucca, a haloŭnyja baŭ adbyvajucca dalej kala Šanhaju.

J. N.

Беларускі Крэдытны Коопэратыў у Вільні

Беларускі Крэдытны Коопэратыў у Вільні паўстаў у 1925 г. Да канца 1926 г. меў ён 900 сяброў і называўся тады Беларускаім Коопэратыўным Банкам. Меў ён свае аддзелы ў Пінску і Глыбокім; выдаваў пазыкі і вёў даволі жывую і карысную дзейнасць. Пасьля аднак прыйшлі часы горшыя і Беларускі Банк сваю дзейнасць мусіў моцна агранічыць. Калі-б аднак беларускае грамадзяства крыху больш ім зацікавілася, ён йзноў мог-бы належна далей працаваць.

Сёлета 23 траўня, як мы ўжо пісалі, адбыўся ў Вільні гадавы сход сяброў Беларускага Крэдытнага Коопэратыву, на якім былі разгледжаны справаздача і білянс за 1936 г.

Вось-жа прыглядаючыся да білянсу бачылі мы, што Коопэратыў мае ў абароце значную частку (працэнт) уласных капіталаў, якія сягаюць больш 26 працэнтаў, а ўклады становяць толькі 60 працэнтаў усяго абаротнага капіталу. Такі стан рэчаў сьведчыць аб доволі моцным стане Бел. Крэдытнага Коопэратыву. Калі-ж Коопэратыў апошнія гады знаходзіўся ў цяжкім палажэньні, то толькі дзякуючы таму, што ня было дапльвы грошаў у яго касу, а гэта паўстала ў сувязі з акцыяй падпісываньня конвэрсыіных умоваў, мораторыюмаў для земляробаў, а галоўным чынам з прычыны нядбаласьці даўжнікоў Коопэратыву, якія не плацілі акуратна нават працэнтаў.

Але пачынаючы ад 1 студня

сёлета ўсе крэдытныя коопэратывы (банкі) атрымалі права сьцягваць праз суд даўгі і залеглыя працэнты ад сваіх неакуратных даўжнікоў, якія не падпісалі конвэрсыіных умоваў, і ўправа Бел. Крэдыт. Коопэратыву сёлета, асабліва ўвосені, мае рашуча заняцца гэтым.

Пры Бел. Коопэратыве мае быць так-жа сарганізаваны пасьмертны фонд, мэтаю якога будзе дапамагаць супольнымі сіламі сямі памёршага сябры.

На ўспомненым сходзе адбыліся выбары новых сяброў Нагляднае Рады і ахвяравана 10 зл. на будову памятнага на магіле бел. пісьменьніка А. Лявіцкага.

—о—

Беларускі Крэдытны Коопэратыў зьяўляецца ў нас адзінай крэдытнай установай, ён цяпер пачынае новы пэрыяд свайго існаваньня і можа адыграць вялікую ролю ў нашым жыцьці. Дзеля гэтага аднак трэба, каб беларускае грамадзянства звярнула на яго больш увагі, ды каб тыя людзі, якія карысталіся грашмі Коопэратыву, даўгі свае і працэнты сплачывалі акуратна, ня выклікаючы зусім беспатрэбных у бел. жыцьці панукаў праз суды і каморнікаў.

Трэба ўрэшце адцемиць, што пры Беларускаім Крэдытным Коопэратыве ёсьць сарганізаваны Ступэндыйальны Фонд для Беларускіх Вучняў, з якога пры добрым разьвіцьці Коопэратыву можа плысць выдатная помач не заможнай і здольнай беларускай моладзі.

Я—к.

3 украінскага жыцьця

—1. IX сёл. у Луцку закончыўся вялікі палітычны працэс 42 украінцаў, абвінавачаных за прыналежнасьць да нелегальнае Арганізацыі Украінскіх Нацыяналістаў (О.У.Н.). Працэс трываў 14 дзён. З агульнага ліку 42, суд засу-

дзіў 34 асобы ад 10 да 1 году вастрогу. Сярод засуджаных найбольш моладзі.

— 30. VIII сёл. у Кіеве застрэліўся П. Любчэнка, старшыня Рады Народных Камісараў Савецкай Украіны. Прад гэтым камуністы закідвалі яму здраду..

Працуюць і прапіваюць.

Мёрская вол., Браслаўскага пав. Лён... лянок... Нігдзе хіба ня сеюць яго так многа, як каля Дзісны і Мёраў. Сярэдні гаспадар высавае пудоў 8-10, а хто мае зямлі больш, ці заарандуе кавалак на баку, дык высавае па 30—50 і больш пудоў. І ўрадзіў-жа ён сёлета, дык урадзіў. Аднак шмат трэба напрацавацца каля яго, каб давясці на продаж. І ня маюць супачынку земляробы. Ад сьвята да сьвята, ад раніцы да вечара, праз усю восень мужчыны, жанчыны, а нават і дзеці працуюць каля яго.

Сьціхлі песні пры працы, няма вечарынак, і ня чуваць, каб каму зламалі скабу, ці „дасталі лёгкія.“ Няма часу.

І толькі ў панядзелкі ў Мёрах сьцены рэстаранаў ажрасьпіраюцца ад натоўпаў. Бо тады

гаспадары пасілкуюцца, прадаўшы на кірмашы лён. А йшчэ толькі пачатак сэзону... У вёсцы-ж ціха. Часам толькі правэдае паліцыянт, панюхае, ці не сьмярдзіць адкуль ад кустоў самагонкай, ды зіркне праз плот на варыва ў агародчыку, ці ня вырасла там табачына. Трэба праўду сказаць, вывела паліцыя самагонку, але п'янства ня вывела. Прапівалі людзі здароўе на забароненай водцы, цяпер-жа прапіваюць здароўе й грошы на дазволенай. — Калі-ж гэта мы паразумнем, калі-ж кінем праклятую гару, якая гора наша паглыбляе? Браты маладыя, не бярэм мы ў гэтым выпадку прыкладу ад старэйшых. Пакажам, што мы маладое пакаленьне можам абыйсьціся без гарэлкі і жыць будзем культурней з сваей кніжкай і газэтай.

Тутэйшы.

Правакацыя ці бязглузьдзе?

„Беларускі Фронт“ у № 10 з 5.IX.37, пад назовам: „Ажыўленьне дзейнасьці „Зьвязу“, надрукаваў зацемку гэткага зьместу:

„Як мы чулі, заложаны ў 1928 г. драм Янам Станкевічам „Беларускі Гаспадарскі Зьвяз“ ажыўляе сваю дзейнасьць. Мэты „Зьвязу“ такія самыя, як і зачыненага „Бел. Інстытуту Гасп. і Культуры“. ..Пажадана было-б, каб „Зьвяз“ стаў урэшце на моцныя ногі і замяніў закрытыя беларускія арганізацыі“...

Што гэта значыць, п. рэдактар „Бел. Фронт“, гэтка вестка? Скажэце, калі ласка. Ці вам ведамыя магчымасьці беларускае працы, ці не? Бо гэтка ваша вестка, ня згодная ў дабавак точна з праўдай, выглядае наданосік, або правакацыю. А мо' гэта проста бязглузьдзе і безгалоўе?..

Гэта першая справа, якую мы маем да „Бел. Фронт“, каторы ўсьцяж нас зачэпляе і каторы разглядаючы надрукаваны ў „Шл. Мол.“ артыкул: „З блуднага кола польска-беларускіх адносін“, цягне нас за язык, каб мы сказалі, што гэта за „таёмная рука“ пе-

рарвала намеры „Куг. Ров.“ увайсці ў кантакт з Беларусамі, ды чаму „памёр“ час. „Naprzelaj“.

Дзіўныя сапраўды дамаганьні. Няўжо-ж п. рэдактару, магістру і ксяндзу здаецца, што ён, а разам і мы з ім апынуліся ў Раю, ды каля нас лётаюць на крыльях анёлкі і кажуць: „пяце, даражэнькія, пяце“?.. Няўжо-ж рэдактар „Бел. Фронт“, дзелячы Беларусам на групкі і „філаў“, думаючы аб тым, што будзе за сто год, ды апрацоўваючы тэорыю „новай дэмакратыі“, на гэтулькі адарваўся ад сапраўднага жыцця, што зусім не арыентуецца ў тым, што нават дзеецца ў Вільні? А можа і гэта бязглузьдзе?.. Ня верыцца аднак, бо дамаганьне выглядае зусім паважна. Дык можа мы пішучы аб польска-беларускіх адносінах наступілі „Бел. Фронт“ на мазоль і ён баючыся канкурэнцыі хоча абавязкава ўсё разведць.. Калі аб гэта ходзіць, то будзьце спакойныя, грамадзяне, мы вашай дарогай і пратоптанай вамі сьцежкай, а таксама сьцежкамі дасюлешніх „казённых“ беларускіх полёнофілаў, ня будзем хадзіць і ня толькі нікога дагнаць, але і пераймаць ад вас ня будзем.

Х Р О Н І К А

З БЕЛАРУСКАГА ЖЫЦЦЯ

Канфіскаата. 7.IX сёл. Віленскае Гарадз. Стараства сканфіскавала новы зборнік вершаў ведамага бел. паэты М. Машары — „З пад стрэх саламяных“. Зборнік меў 110 бачынаў.

Суд над М. Танкам. 9 верасня сёл. Віленскі Акружны Суд судзіў беларускага паэта Максіма Танка, як аўтара, а грам. Труцьку, як выдаўца сканфіскаванага летась зборніка вершаў „На этапах“. Абодвух абвінавачаных Сул іспраўдаў. Канфіскаата аднак зборніка ўтрымана.

Беларускага ліцэю не адчынілі. Ня глядзячы на шматлікія просьбы і дамаганні беларускага грамадзянства, школьныя польскія ўлады беларускага ліцэю ў Вільні дагэтуль не адчынілі. Школьны-ж год ідзе ужо ўсей парай і беларуская моладзь мусіла шукаць сабе месца ў польскіх ліцэях, а некаторыя, чакаючы беларускага ліцэю, змушаны будучы зусім год змарнаваць, седзячы ў хаце.

Трэба значыцца, што гэты-ж школьны ўлады Расейцам дазволілі мець свае ліцэі, а Беларусы, якім пяюць аб братэрстве і якіх лік у Польскім Гаспадарстве ёсьць далёкі большы чымся Расейцаў, апынуліся, міма выразнай сваёй волі, бяз ніводнага ліцэю...

Наплыў вучняў у Беларускаю Гімназію ў Вільні (Беларуская Філія Дзяржаўнай Польскай Гімназіі ім. Ю. Славацкага) наплыў вучняў з кожным годам павялічваецца. Сёлета ў першую класу было так многа кандыдатаў, што ў адной класе не маглі змясьціцца. Дзеля гэтага кіраўніцтва гімназіі і Бацькаўскі Камітэт прасілі Школьнага Куратара дазволіць адчыніць другую класу б, аднак дазволу не атрымалі і некалькі дзесяткаў вучняў мусіла вярнуцца назад у вёску. — Ці не пара падумаць аб сарганізаванні беларускай гімназіі прыватнай?

У беларускім інтэрнаце таксама цесна. З наплывам вучняў у беларускую гімназію, павялічыўся лік кандыдатаў у беларускі інтэрнат, які, нажаль, ня можа ўсіх кандыдатаў памясьціць. Дзеля гэтага трэба зараз-жа арганізаваць новы беларускі інтэрнат.

Зьмены сярод вучыцялёў у Бел. Гімназіі. З пачаткам новага школьнага году ў Бел. Гімназіі ў Вільні наступілі вялікія зьмены сярод вучыцялёў, якія здаецца выйдуць беларусам як-раз не на карысьць. І так зусім з гімназіі звольнены вучыцялі беларускае мовы — бел. паэт Хведар Ільшэвіч і грам. А. Лекант-Сакалова, якая праца-

вала ў гэтай гімназіі ад самага пачатку яе існаваньня. Звольнены так-жа вучыцель фізыкі і хіміі П. Шчасны. — Беларускаю мову ў гімназіі будзе выкладаць грам. Кавалевіч, вучыцель бел. мовы ў б. віл. поль. вучыцельскіх сямінарыях.

Госьць з Фінляндыі. 28.VIII сёл. адведаў некаторых беларускіх дзеячоў у Вільні, а між іншым і рэд. „Шляху Моладзі“, малады вучоны, фінскі швэд, др. холандэр, каторы піша працу аб вызвольных рухах надбалтыцкіх народаў, а ў іх ліку і аб Беларусях. У Вільні шукаў ён патрэбных да сваё працы матэрыялаў.

Канцэрты М. Забэйды-Суміцкага заганіцай. У канцы м-ца жніўня сёл. слаўны наш мастак песьні Міхал Забэйда-Суміцкі меў два канцэрты ў радыё заганіцай: у Рызе (Латвія) і ў Таліне — сталіцы Эстоніі. Абодва канцэрты прайшлі вельмі ўдала. У Рызе канцэрт адбыўся на адкрытай сцэне перад шматлікімі слухачамі і адначасна быў перадаваны праз радыё. У Таліне М. Забэйда-Суміцкі сьпеваў, між інш., беларускую песьню „Малады дубочак“, якая ўсім вельмі падабалася.

Новы беларускі навуковы часопіс. Даведваемся, што Беларускае Навуковае Таварыства ў Вільні мае прыступіць да выдаваньня беларускага навуковага часопісу, які будзе зьмяшчаць працы сяброў гэтага Таварыства. Часопіс мае называцца: „Запіскі Беларускага Навуковага Таварыства ў Вільні“.

Набажэнствы для беларусаў каталікоў у Вільні адбываюцца кожную нядзелю і сьвята а гадзіне 10-тай раніцы ў касцэле сьв. Мікалая. Пасьля набажэнства заўсёды бывае казаньне пабеларуска.

— о —

У БССР. Савецкія газеты пішуць, што сяляне ў Савецкай Беларусі ня хочуць працаваць у саўгасах і калгасах і самавольна твораць гаспадаркі ўласьніцка-індывідуальныя. З гэтым савецкія ўлады маюць вялікую бяду. І зусім магчыма, што ў сувязі з гэтым пастановай Рады Народных Камісараў СССР у Сав. Беларусі зьліквідавана 138 саўгасаў (савецкіх — гаспадарственных калектываў), і займаньня імі абшары маюць быць пераданы калгасам (сялянскім земляробскім калектывам). Пры тым кожны калгаснік мае атрымаць невялікі зямельны надзел на ўласнасьць. Цікава, што прадстаўнікі савецкай улады заяўляюць сяньня, што саўгасы ў Беларусі гэта твор... польскае разьведкі і яе прыслужнікаў.

USIAČYNA

—Polskija hazety: „Zielony Sztandar“, „Robotnik“ i inšyja pišuć ab pryhožyćh prajavach salidarnaści sialan. Tak napr. kali ũ v. Konopnicy, Łukoŭskaha pav., palitycja aryštavała ũ časie leta troch hramadzian hetaj wioski, abvinavačanyh za palityčnyja prastupki, to sialanie z valokilycy, sabraŭšysia supolna ũ liku 218 asob, zrabili siemjam aryštavanym, usiu palevuju rabotu. Treba skazać, što ũ našym kraji, taksama vielmi časta hetkija-ž prajavy salidarnaści byvajuć. Asabliva-ž byli jany pašyryny pašla likvidacyi Biel. Sial.-Rab. „Hramady“, kali lik aryštavanym bielarusau byŭ najbołšy.

— Adzin z ziemlarobaŭ na Polskim Pamorji vyhadavaŭ pamidory, vaha jakich dachodzie da 1 i navat paŭtara kilohrama. Žonka-ž pahraničnika kala Varochty ũ Haliečynie znajšła hryb, jaki vażyć 2 kilohramy i 23 dekahramy.

— „Slowo“ piša, što vyrablany ũ Polščy ũ Maścicach štučny navoz (hnoj) u Finlandy kaštuje dva razy taniej čymsia ũ svaim kraji. Hetak sama dzieicca byccam i z cukram.

— ũ Paryży adbyŭsia sušvietny pacyfistyčny kanhres, katory vysunuŭ praparnovu dla vajujućyćh Hišpanii pahadzicca, niezmiانياjućy hranicaŭ tych abšaraŭ, na jakich čto znachodzicca. Na praparnovu hetuju adnak ani adna, ani druhaja starana nie zviarnuła bolšaje ũvahi i baracba dalej adbyvajecca biez pavažniješyćh žmienaŭ i ũ vielmi vostryćh formach.

— Narvežskaja sacyjalistyčnaja partytja sioleta sviatkavała 50-ci-hodździe svajho isnavanńia. Maje jana ciapier

142,790 siabroŭ. Vydaje 42 časapisy, u hetym liku 20 štodzieńnikaŭ. Sajuz Narv. Sacyjalistyčnaj Moladzi maje 32,000 siabroŭ u 728 sekcyjach.

— Viedamy saviecki latun, rekordzist skokaŭ z samalotaŭ pry pomačy parašutu, spadachronu, Kajtanaŭ niadaŭna vyskačyŭ z samalotu na vyšyni 11,037 metraŭ i ščasliava asieŭ na ziamlu. Byŭ heta 427 jahony skok. Lacieŭ jon, vylezšy z samalotu, na ziamlu ũ praciahu 30 minut i niahledziaćy na toje, što byŭ apranuty ũ ciopluju vopratku, prymarozii adnu ruku, bo na vyšyni 10,000 metraŭ panuje maroz 46 hradusaŭ. Kajtanaŭ zajaviŭ, što pry dobrej upravie kožny čalaviek moža prystasavacca da takich skokaŭ i što heny apošni jahony skok nia jošć najbołšym ani dla jaho, ani dla budućyćh latunoŭ.

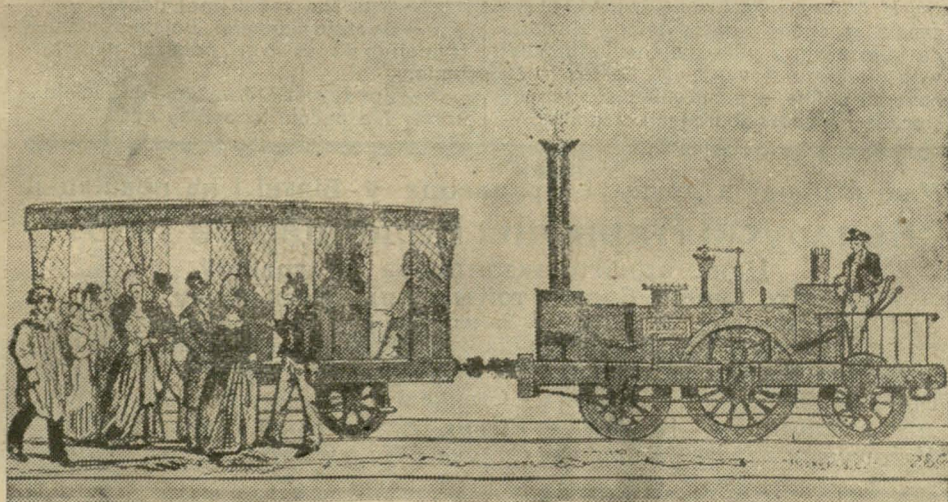
— Ab zahinućyšym savieckim latunie Levanieŭskim, mima starannyćh pošukaŭ, dalej nia ma nijakich čutkaŭ.

— Pavodle najnaviešyćh abličeńniaŭ Lih Narodaŭ, na ziamli žyvie 2 milijardy 100 milijonaŭ ludziej. Anhlijski-ž vučony Peuk dakazvaje, što na ũsiej ziamli moža žmiascicca i pražyć aŭ 9 milijardaŭ ludziej.

— ũ Palestynie niespakojna. Araby jznoŭ vostra vystupajuć prociŭ žydoŭ. Miž inšym 1. IX u Jeruzalimie zabita bylo 10 žydoŭ i 19 — raniena.

— Adnamu brazyljskamu rybaku ũdalošia zlavieć rybu 12 metraŭ daŭžyni.

— Niemcy majuć sioleta ũžo bolš jak paŭtara milijona mechaničnyćh vazoŭ, h. zn. asabovyćh i tavarnyćh samachodaŭ, matocykletaŭ i inš. Maje heta vialikaje značeńnie dla ũzbrajeńnia.

Sioleta minula 100 hadoŭ ad taho času, kali pajaviŭsia pieršy ciahnik (lokomotyva). ũ sviazii z hetym jubilejem vyšej padajom cikavuju žnimku, na jakoj vidać rysunek pieršaha ciahnika i vahonu, katory 100 hod tamu nazad vyjechaŭ z Paryža ũ St. Germain.

ПРАКТЫЧНЫЯ РАДЫ

Jak vykarystać krapivu. Krapivu (maladuju) dajuć kačkam, kuraniatam, parasiatam i h. d. Vielmi karysna žbirac krapivu i sušyc na zimovy zapas i tady karmić jeju kury. Krapiva wielmi dobra dzieiic na nosnašć kurej. Dziela taho, u kaho mnoha krapivy, niachaj žbiraje ja-je i sušyc.

Jak pazbycca murašak. Muraški wielmi časta škodziac u aharodzie. Kab ich vyniščyc, treba pieradusim znajsci ich miesca—hniazdo, dzie jany žbirajucca, tady ūziac kipiátku, ci nafty i ablič jaho. Rabić heta najlepš viečaram, kali ūsie muraški siadziac u hniazdzie. Hetak

sama možna vyhaniać, niščyc murašak i ū chacie.

Ci možna pić vadu pašla fruktaŭ. Niašmat pić, jasna, možna. Ale kali žjamo šmat jhrušaŭ, jabłykaŭ, śliwaŭ, višniaŭ ci ahrestu, i pašla napjomsia šmat vady. to heta moža mocna paškodzic na žatudak. Bo kali vypjem bolš vady, dyk frukty pačynajuć pućnieć, rasčiahvajuć kiški, astablajuć ich, a pašla jznoŭ korčacca, i ad hetaha moža być navat zavarot kišak. Frukty treba jeści pamalu, dobra pieražoŭvać i nie žjadać za mnoha. Vady pašla ich pić jak najmienš. Pierad jadoju frukty treba dobra vymyc.

ПАШТОВАЯ СКРЫНКА

Michału Ł—chu: Piśmo Vaša duža nas ciešyc. Prošbu spaŭniajem i toje što možam vyšlem. Vitajem Vas na rodnaj bielaruskaj nivic i zaklikajem da ūšviedamlenčaj pracy siarod svaich kalehaŭ.

B. H. - Bab.: Prošbu spaŭniajem.

Adamonisu J.: Znojdzienyja Vami manety muzealnaje vartaści nie pradstaŭlajuć.

M. Вольнаму: Матарыялы з 6.IX сёл. атрымалі, шчыра дзякуем, будзем ахвотна выкарыстоўваць. Ня гневайцеся толькі, што з прычын цэнзуральных будзем іх „выгладжваць”. Карэспандэн-

цы з 12.5.37 дасюль не атрымалі. Відаць, яна дзесь загінула. Загінуў мусіць дзесь і высланы Вам № 6 „Шл. Мол.”, у якім між іншым быў надрукаваны Ваш твор „Усход”, нумар гэны высылаем Вам паўторна. Вышлем таксама і кніжкі. Вельмі цешымся, што беларуская моладзь у Латвіі далей працуе на роднай ніві, і што „Шлях Мол.” ёй падабаецца. Усім засылаем найлепшыя пажаданьні і братняе прывітаньне!

A. Ж.: „Калосьсе” і календары выслалі 8.IX.37. Просім пісаць часцей і прысылаць свае творы да друку.

Крычу śmiechu.

„C u d“.

U Amerycy adzin pastor havaryŭ ka-zaŭnie ab cudach. Pašla hetaha žjaviŭsia da jaho adzin z parachvijanaŭ z prošbaj vyjašnić jamu slova „cud“. Pastor jznoŭ havaryŭ doŭha, a pabačyŭšy, što jahony sluchač nia nadta dobra jaho rozumieje,—

padumaŭ, a pašla valnuŭ z celaj sily jamu pa tvary i pytaje:

— Nu, što, pačuŭ moj udar?

—Dobraje pytaŭnie... Peŭna-ž pačuŭ—trymajučysia za tvar adkazaŭ parachvi-janin.

—Voš-ža vidžiš, daražeŭki pryjacielu... kab ty nie pačuŭ, to byŭ-by cud.

Ужо выйшаў з друку і прадаецца ў Вільні і на правінцыі „Беларускі Адрыўны Календар на 1938 г.”

Цана аднаго экзэмпляра 50 грашоў.

Хто купляе больш, той мае вялікую зніжку.

Календар апрацаваны вельмі ўдала. Зьмешчана ў ім многа розных радаў, шмат прыгожых вершаў, сьмешных жартаў і розных цікавасьцяў.

Галоўныя склады календароў у: Беларускай Кнігарні „ПАГОНЯ” — Вільня, Завальная 1; Кнігарні Ст. Станкевіча, Вільня — Астрабрамская 2 і Кнігарні „Надзея” — Вільня, Астрабрамская вул. 1.

Ужо хутка выйдзе: „Беларускі Сялянскі Календар (кніжка) на 1938 г.”

Часаніс рэдагуе Рэдакцыйная Калегія.

Друкуецца ў Беларускай Друкарні ім. Фр. Скарыны ў Вільні (Завальная 1-2) коштам працы: Я. Багдановіча, Я.Найдзюка і А. Шутовіча.

Выдавец: „БЕЛПРЭС”.

Рэдактар Я. НАЙДЗЮК